

Sygn. akt **III AUa 1253/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Goss-Kokot (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Cierpiał

del. SSO Roman Walewski

Protokolant: st. sekr. sądowy Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2019 r. w Poznaniu

sprawy **W. F.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.**

o emeryturę przy obniżonym wieku

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 18 października 2017 r. sygn. akt VIII U 934/17

oddala apelację.

del. SSO Roman Walewski	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------------	-----------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 kwietnia 2017 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.)

i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.

z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) po rozpatrzeniu wniosku z dnia 10.03.2017 r. odmówił W. F. przyznania prawa do emerytury.

W. F. w formie i terminie przewidzianym prawem wniósł odwołanie od powyższej decyzji domagając się jej zmiany w całości i przyznania mu prawa do emerytury. Na rozprawie w dniu 04.10.2017 r. ustanowiony przez odwołującego pełnomocnik złożył wniosek o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. przytoczył argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji wnosząc o oddalenie odwołania. Na rozprawie w dniu 04.10.2017 r. pełnomocnik ZUS wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 18 października 2017 r. wydanym w sprawie VIII U 934/17 Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział VIII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do emerytury przy obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach poczynając od dnia (...) r. (pkt 1 wyroku) oraz zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz odwołującego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 180 zł (pkt 2 wyroku).

U podstaw powołanego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W. F. urodził się w dniu (...), a zatem wiek (...)lat ukończył z dniem (...) r., jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego i złożył wniosek o przekazaniu środków zgromadzonych na rachunku OFE, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

W dniu 5 czerwca 2003 r. ubezpieczony złożył wniosek o ustalenie kapitału początkowego załączając do niego:

- wydane dnia 27 listopada 2000 r. przez pracodawcę – (...) S.A. zaświadczenie, z którego wynika, że ubezpieczony jest zatrudniony od dnia 1 września 1972 r. do nadal i to w pełnym wymiarze czasu, na podstawie umowy o pracę na stanowisku kierownik robót.

Decyzją z dnia 18 sierpnia 2004 r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy W. F. uwzględniając staż ubezpieczeniowy w wymiarze 26 lat i 9 dni okresów składkowych oraz 3 miesiące i 24 dni okresów nieskładkowych.

W dniu 10 marca 2017 r. W. F. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury przy obniżonym wieku, załączając do wniosku m.in. wystawione przez pracodawcę (...) S.A. w dniu 23 marca 2017 r. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zaświadczone, iż W. F. jest zatrudniony w firmie (...) S.A. od dnia 01.09.1972 r. do nadal i w okresach:

1. od 01.09.1972 r. do 23.10.1979 r. – jako Monter wewnętrznych instalacji budowlanych, instalator wykonywał stale pracę na stanowisku monter instalacji sanitarnych i grzewczych wymienionym w wykazie A, dział V, poz. 1 pkt. 6;
2. od 15.04.1982 r. do 30.06.1984 r. - jako Instalator wykonywał stale pracę na stanowisku monter instalacji sanitarnych i grzewczych wymienionym w wykazie A, dział V, poz. 1 pkt. 6;
3. od 01.07.1984 r. do 31.08.1985 r. - jako Majster robót instalacyjnych, wykonywał stale pracę na stanowisku pracy Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 24;
4. od 01.09.1985 r. do 31.01.1986 r. - jako Kierownik robót instalacyjnych, wykonywał stale pracę na stanowisku pracy Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 24;
5. od 01.02.1986 r. do 31.12.1998 r. – jako Kierownik robót, wykonywał stale pracę na stanowisku pracy Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 24;

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na stanowisku wymienionym w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 9 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające

do wcześniejszego przejścia na emeryturę (Dz. Urz. MB i PMB nr 3 poz.6 z dnia 6 grudnia 1983r.), w związku z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. § 1 pkt. 2 (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późniejszymi zmianami) w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Na stanowiskach wymienionych w poz. 1, 2 - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A, Dział V, poz. 1 - Roboty wodno-kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach stanowisko nr 6 monter instalacji sanitarnych i grzewczych. Na stanowiskach wymienionych w poz. 3, 4, 5 - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A, Dział XIV, poz. 24 - Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Po analizie zebranych dokumentów, organ rentowy nie uwzględnił odwołującemu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze od dnia 1 lipca 1984 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. z tytułu zatrudnienia w (...) S.A. Z wystawionego przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych wynika bowiem, że w spornym okresie wnioskodawca wykonywał pracę zgodnie z zapisem zawartym w Wykazie A, Dział XIV, poz. 24 stanowiącym załącznik do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. lecz nie wskazuje ono stanowiska pracy, które zgodnie z Zarządzeniem Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01.08.1983 r. Wykaz A, Dział XIV, poz. 24 pkt 1 winno mieć brzmienie „stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowisku wymienionym w wykazie” Zakład uznał, że okres wykonywanej przez wnioskodawcę pracy na stanowiskach: kierownik robót instalacyjnych, kierownik robót nie może być uznany za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach. Nie ma bowiem w jego ocenie możliwości, aby osoba zatrudniona na wyżej wymienionym stanowisku pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach robotniczych wymienionych w wykazie.

Z uwagi na niespełnienie przez wnioskodawcę warunku określonego w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 6 kwietnia 2017 r. Zakład odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury.

Odwołujący – z zawodu instalator, ukończył Ś. Studium Zawodowe dla Pracujących przy (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym. Został zatrudniony z dniem 1 września 1972 roku jako pracownik młodociany jednocześnie kontynuujący naukę. Z uwagi na to, iż szkoła do której uczęszczał była szkołą o profilu instalacji wewnętrznych, to taki zapis znalazł się w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy w warunkach szczególnych. Pracodawca odwołującego zajmował się budową budynków mieszkalnych, a w późniejszym okresie także pawilonów handlowych z wielkiej płyty oraz przeprowadzał instalacje na innych inwestycjach (np. przy stacji uzdatniania wody). W pierwszym etapie zatrudnienia odwołujący, pracował w pełnym wymiarze czasu pracy po 8 godzin dziennie po czym przeważnie od godziny 15:00 do godziny 19:00 uczył się. Został wówczas skierowany do prac hydraulika, instalatora. Zajmował się wykonywaniem wykopów, szalunkiem (uznawane za głębokie wykopy głębsze niż metr należało szalować), a następnie układał rury kanalizacji sanitarnej po czym rozbierał szalunek, dokonywał odsypki i posypki. Tak bowiem sukcesywnie metr po metrze kładziono instalację. W. F. wykonywał prace na zewnątrz budynku, gdyż był bardzo sprawny fizycznie i nadawał się do pracy na zewnątrz.

Na stanowisku montera instalacji sanitarnych odwołujący pracował do 23 października 1979 r., albowiem został skierowany do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Po zakończeniu służby z dniem 15 kwietnia 1982 r. powrócił do zakładu pracy i to na dotychczasowe stanowisko pracy. Praca instalatora i montera w zakładzie pracy odwołującego różniła się wyłącznie nazwą, na obu stanowiskach wykonywano te same czynności związane z uzbrojeniem terenu w sieć sanitarną. Odwołujący wchodził w skład brygady wodno-kanalizacyjnej, która to wykonywała sieci kanalizacyjne i przyłącza przy budowanych obiektach. Brygada wykonywała wykopy głębsze (2- 4 metry), jak i płytsze, co było uzależnione od odległości wykopu od głównej sieci. W tych wykopach układała sieci kanalizacyjne, sanitarne, deszczowe, wodociągowe oraz robiła przyłącza do danego budynku i ostatecznie wykonywała podsypki piaskowe, jak i zasypywała położone rury. Odwołujący pracował głównie na sieciach i przyłączach kanalizacyjnych. Inne brygady niż ta odwołującego wykonywały pozostałe prace instalacyjne tj. uzbrojenie terenu w sieć gazową, ciepłowniczą, a

także prace gazowe, ciepłownicze i wodno-kanalizacyjne wewnątrz budynków tj. rozprowadzanie pionów i poziomów instalacji do poszczególnych mieszkań. Po około miesiącu pracy odwołujący został brygadzystą wobec 7 innych pracowników i prócz wzięcia na siebie odpowiedzialności za powierzoną mu brygadę, nadal wykonywał te same czynności montera instalacji. Był tzw. brygadystą pracującym, a członkowie jego brygady byli także monterami instalacji sanitarnych, instalatorami. Funkcję brygadzysty odwołujący piastował do końca czerwca 1984 roku, w którym to awansował na stanowisko majstra robót sanitarnych. Jako majster nadzorował prace kilku brygad mu przypisanych. Były to brygady monterów instalacji - wykonywały prace związane z dociąganiem instalacji sanitarnej z głównej sieci do budynków. Będąc majstrem odwołujący musiał także wchodzić do wykopów i sprawdzać czy są one dobrze przygotowane. Za prawidłowe wykonanie prac odpowiadał on bowiem przed inspektorem nadzoru budowlanego. W. F. miał pod sobą brygady instalujące sieć centralnego ogrzewania, gazu, kanalizacji i to w zależności od wykonywanych na danym etapie robót. Wszystkie te prace miały miejsce na zewnątrz, ponieważ zasadniczo podczas ich wykonywania budynki nie zostały jeszcze postawione, a w dalszej kolejności gdy budynek został już postawiony zdarzyło się by pod odwołującym pracowały brygady w pomieszczeniach - chociażby izolacja termiczna odbywała się zarówno na zewnątrz jak i w środku budynku. W tym czasie, cały nadzór nad brygadą pracującą wewnątrz nie zajmował dłużej niż 30 minut czasu, podczas to którego odwołujący wydawał dyspozycje czy sprawdzał stan prac. Pozostałą pracę wykonywał na zewnątrz budynku. W zakładzie pracy nie było określone z góry ile brygad ma nadzorować majster, lecz zwykle było to około 3-5 brygad i zazwyczaj pracowały one na tej samej budowie. Dodatkowe obowiązki odwołującego związane z zatrudnieniem na stanowisku majster wiązały się z zaopatrzeniem brygad w brakujące materiały czy z kontaktowaniem się z inspektorem nadzoru. Zasadniczo jednak cały czas majster przebywał na budowie przy swoich brygadach nie tylko sprawdzając zakres wykonanych przez brygady prac i ich zgodność z dokumentacją techniczną, ale i wykonując prace fizyczne – w tym te związane z niwelacją terenu.

Podobne prace co majster wykonywał także kierownik. W. F. z dniem 1 września 1985 r. awansował na stanowisko kierownika robót sanitarnych, otrzymując dzięki temu wyższe wynagrodzenie przy wykonywaniu w przeważającej mierze dotychczasowej pracy. Był jednak bardziej odpowiedzialny za rzeczowe, terminowe i jakościowe wykonywanie robót instalacyjnych. Na budowie bowiem nie zawsze był obecny majster. W (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym majster i kierownik robót wspólnie byli obecni wyłącznie na tych największych inwestycjach. Gdy odwołujący był majstrem, to zazwyczaj samodzielnie zarządzał przydzielonymi mu brygadami, a kierownik nie był stale na budowie, ponieważ nadzorował kilka inwestycji. Jako kierownik robót instalacyjnych odwołujący nadal nadzorował takie roboty wyłącznie na jednej budowie. Sprawdzał przy tym sposób wykonywania czynności przez różne brygady, postęp wykonywanych prac jak również przestrzeganie przepisów BHP i warunków pracy. Nie wykonywał wtedy żadnej pracy "papierkowej", gdyż to należało do obowiązków techników budowy. On jako kierownik otrzymywał już rozpisane obowiązki/czynności. Limit materiałów dla inwestycji otrzymywał natomiast zaopatrzeniowiec, a odwołujący był wyłącznie za nie odpowiedzialny.

W 1986 roku dla odwołującego zmieniło się wyłącznie tyle, że z nazwy stanowiska pracy zabrano dopisek "instalacyjnych" i w przypadku gdy na budowie nie było kierownika budowy odpowiedzialnego za całość budowy to odwołujący odpowiadał jako kierownik robót za budowę. Zmiana była o tyle istotna dla pracodawcy, że wcześniej jako kierownik – branżysta nie mógł być odpowiedzialny za wykonywanie pracy innych branżystów, np. malarza. Poza tym aspektem nic się dla odwołującego nie zmieniło, nawet zakres prac. Nie zajmował się on kwestiami kadrowymi, gdyż był tylko od wykonawstwa i bezpośredniego sprawdzenia jakości prowadzonych robót. Otrzymywał pisemne zakresy obowiązków.

W trakcie zatrudnienia W. F. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, nierzadko w godzinach nadliczbowych. Zasadniczo wykonywał pracę na terenie miasta L., mając pod sobą inwestycje na osiedlach mieszkaniowych, ale także na oczyszczalni ścieków czy stacji uzdatniania wody. W okresie zimowym, od 1 listopada do 30 marca, otrzymywał posiłki regeneracyjne przeznaczone dla pracowników wykonujących pracę na zewnątrz. Około 90% czasu pracy odwołującego to była praca na budowie, na której były umiejscowione baraki, w których to można było zjeść posiłek czy przechować cenniejsze materiały. Jako majster i kierownik posiadał odpowiedni ubiór. Czynności związane z podpisaniem dokumentów, zwołaniem zebrania czy wykonaniem koniecznych telefonów (np. do inspektoratu

nadzoru budowlanego) były obowiązkowe choć marginalne w stosunku do całego czasu pracy polegającej na bezpośrednim nadzorze prac monterów instalacji sanitarnych i grzewczych. W. F. nie korzystał z urlopów bezpłatnych. Obecnie nadal jest zatrudniony w (...) S.A. jako kierownik robót.

Wraz z odwołującym pracowali przesłuchani w sprawie świadkowie.

Świadek S. C. (...) - od 18 lutego 1980 roku pracował jako majster w Kombinacie Budowlanym (...), a później w powstałym na jego bazie (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym. Świadek został zatrudniony jako majster robót instalacyjnych. Pracował w Zakładzie (...) i wykonywał na budowach roboty instalacyjne tj. uzbrojenia terenu sieci sanitarnej, gazowej i ciepłowniczej, jak również wykonywał prace w budynkach mieszkalnych – tj. instalacje wod.-kan, gazowe, c.o. Świadek również został kierownikiem robót (od 1981 lub 1982 roku), po czym po kilkunastu latach (ok. 1995 r.) awansował na kierownika grupy. W latach 1991-1995 r. był on dyrektorem Zakładu. W dniu 09.07.2009 r. pracodawca (...) S.A. wystawiła świadkowi świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym określono, że ten w okresie od 18.02.1980 r. do 30.04.2002 r. w pełnym wymiarze czasu pracy jako majster robót instalacyjnych, kierownik robót instalacyjnych i kierownik grupy. Świadek C. na emeryturze przebywa od sierpnia 2016 roku.

Świadek J. N. (...) pracował z odwołującym w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym od 1974 r. do 2003 r. Był on zatrudniony jako monter instalacji budowlanych, później został brygadziwą, majstrem budowy, majstrem robót instalacyjnych i kierownikiem robót instalacyjnych. Świadek nie otrzymał świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Pracodawca wystawił mu świadectwo pracy za okres 01.09.1974 r. do 31.10.2003 r. odnośnie pracy na stanowiskach uczeń, monter instalacji budowlanych, majster budowy i kierownik robót instalacyjnych.

Sąd Okręgowy wskazał w oparciu o jaki materiał dowodowy ustalił powyższy stan faktyczny i dokonał oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Jako wiarygodne i przydatne do ustalenia stanu faktycznego Sąd ocenił zeznania świadków S. C. i J. N.. Zeznania te w przekonaniu Sądu były szczerze, spontaniczne, nie nosiły znamion ustalonej wcześniej wersji. Zeznania świadków korespondowały wzajemnie ze sobą oraz z zeznaniami odwołującego i stanowiły jedną, nie budzącą wątpliwości całość. Wskazani świadkowie w sposób szczegółowy wyjaśnili i opisali charakter pracy wykonywanej u pracodawcy ((...) S.A. – wcześniej (...) Przedsiębiorstwo Budowlane), w tym charakter pracy wykonywanej przez odwołującego w spornym okresie zatrudnienia na stanowiskach majster robót instalacyjnych, kierownik robót instalacyjnych i kierownik robót. Za wiarygodnością zeznań świadków przemawia okoliczność, że wszyscy byli zatrudnieni w tym samym zakładzie pracy co odwołujący w okresie obejmującym czas jego zatrudnienia, wymagany do uzyskania emerytury na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r., a tym samym byli bezpośrednimi i naocznymi świadkami tego, że odwołujący w spornym okresie, czyli od 1.07.1984, pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku związanym z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżyniersko-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace w budownictwie na stanowiskach monter instalacji sanitarnych i grzewczych. Ponadto świadkowie pracowali w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym na tożsamy co odwołujący stanowiskach, dlatego też zakres wykonywanych na danych stanowiskach czynności jest im bezspornie znany, co też znalazło wyraz w złożonych przez nich zeznaniach.

Zdaniem Sądu Okręgowego na przymiot wiarygodności zasługiwały także zeznania odwołującego, albowiem były one spójne, logiczne i pozostawały w zgodności z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie. W ocenie Sądu odwołujący w sposób przekonywujący wyjaśnił, na czym polegała jego praca w analizowanym okresie czasu i wykazał, że w tym czasie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracę zaliczaną do prac wykonywanych w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy mając na względzie ustalenia faktyczne i obowiązujący stan prawny, tj. treść art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 j.t., dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS) i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43) wraz z

załącznikiem do tego rozporządzenia oraz uwzględniając zapisy zawarte w stanowiącym przepisy resortowe załączniku Nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowiska pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez MB i PMB, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB i PMB nr 3 poz. 6 z dnia 6 grudnia 1983 r.) Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie W. F. było uzasadnione.

Sąd Okręgowy wskazał, iż w sprawie bezsporne było, to że odwołujący w dniu (...) r. ukończył (...) lat, na dzień 1.01.1999 r. posiada ponad 25 lat stażu ubezpieczeniowego, jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego i złożył wniosek o przekazanie środków tam zgromadzonych, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa i w dniu 10.03.2017 r. złożył w siedzibie Zakładu wniosek o emeryturę przy obniżonym wieku. Sporne natomiast było to, czy odwołujący legitymuje się 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy do stażu pracy w szczególnych warunkach uwzględnił wnioskodawcy okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym od 01.09.1972 r. do 23.10.1979 r. i od 15.04.1982 r. do 30.06.1984 r. w łącznym wymiarze 9 lat 4 miesięcy i 9 dni jednocześnie nie uwzględniając jako wykonywanego w warunkach szczególnych okresu pracy odwołującego od 01.07.1984 r. do 31.08.1985 r. (majster robót budowlanych), od 01.09.1985 r. do 31.01.1986 r. (kierownik robót instalacyjnych) i od 01.02.1986 r. do 31.12.1998 r. (kierownik robót) albowiem w ocenie Zakładu na tych stanowiskach pracy wykonywane są również inne czynności (niż te umożliwiające uznanie pracy za pracę w warunkach szczególnych) które dyskredytują fakt pracy w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy przypomniał, że w przedmiotowej sprawie pracodawca, w dniu 23.03.2017 r. wystawił W. F. świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych, z którego treści wynika, iż w pełnym okresie zatrudnienia od 01.09.1972 r. do 31.12.1998 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on pracę w warunkach szczególnych wymienioną w rozporządzeniu z 1983 r. w wykazie A Dział V poz. 1 - Roboty wodno-kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach stanowisko nr 6 według załącznika Nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. t.j. monter instalacji sanitarnych i grzewczych i to w okresie 01.09.1972-23.10.1979 i 15.04.1982-30.06.1984 oraz w wykazie A Dział XIV poz. 24 – t.j. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz na dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie w okresie 01.07.1984-31.08.1985, 01.09.1985-31.01.1986 i 01.02.1986-31.12.1998 r.

Wobec zakwestionowania przez organ rentowy i nieuznania za wykonywaną w warunkach szczególnych pracy wnioskodawcy na stanowiskach majster robót instalacyjnych, kierownik robót instalacyjnych i kierownik Sąd Okręgowy wskazał, iż w postępowaniu dowodowym badał rzeczywisty charakter pracy odwołującego w spornym okresie. Jednocześnie Sąd Okręgowy zauważył, iż nie znalazł przesłanek do zakwestionowania zaliczonego już przez organ rentowy okresu zatrudnienia odwołującego w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym trwającego do końca czerwca 1984 roku.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, na podstawie spójnych i korelujących ze sobą zeznań świadków i odwołującego, Sąd Okręgowy stwierdził, że nie ma wątpliwości, co do tego, iż pracę odwołującego w tym Przedsiębiorstwie, także w późniejszym okresie czyli na stanowiskach majster robót instalacyjnych, kierownik robót instalacyjnych i kierownik robót należy zaliczyć do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych i zakwalifikować ją do pracy ujętej w wykazie A Dział XIV poz. 24 rozporządzenia z 1983 r. – t.j. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz na dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie wykonywanej przy pracach podstawowych monterów instalacji sanitarnych i grzewczych. Ze złożonych zeznań wynika bowiem, że charakter wykonywanych przez odwołującego czynności polegał zasadniczo na wykonywaniu bezpośredniej kontroli nad wykonywaniem przez monterów-instalatorów budów rurociągów w głębokich wykopach. Nadzór dotyczył pracy brygad zajmujących się w terenie budowaniem sieci wodno – kanalizacyjnej (kanalizacyjnej, sanitarnej, deszczowej, wodociągowej), ale także

gazowej i grzewczej (c.o.). Ze zgodnych zeznań osób przesłuchanych wynika, iż zakres obowiązków majstra był zbliżony do kierownika robót, a wprowadzenie takich stanowisk umożliwiło awansowanie i zaszeregowanie do wyższej stawki wynagrodzeń. Nadto stanowiska te występowały na poszczególnych budowach wymiennie, czyli jak był majster nie było kierownika robót.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazał, iż budzące wątpliwości Zakładu czynności administracyjno-biurowe, związane chociażby z wykonaniem w ramach powierzonych obowiązków koniecznych telefonów czy z podpisywaniem wymaganych dokumentów nie pozbawiły pracy odwołującego zasadniczego charakteru polegającego na sprawowaniu bezpośredniego nadzoru podległych mu brygad złożonych z instalatorów instalacji sanitarnych i grzewczych. Odwołujący nie wykonywał żadnych czynności biurowych, które nie wiązałyby się ze sprawowaniem nadzoru – tym samym sprawdzał zgodność prac z otrzymaną dokumentacją techniczną obiektu i w tym zakresie kontaktował się z inspektorem nadzoru, przydzielał prace, zabezpieczał budowę materiałowo składając zamówienia technikowi budowy, sprawdzał przestrzeganie przepisów BHP. Podlegał wówczas pod kierownika grupy robót. Sprawami kadrowymi zajmował się technik budowy. Ustaleń tych strona pozwana skutecznie nie zakwestionowała.

Łącznie więc, w ocenie Sądu Okręgowego do okresu pracy w warunkach szczególnych należy zaliczyć odwołującemu okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym (później (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym S.A., a obecnie (...) S.A.) i to od dnia 01.09.1972 r. do dnia 23.10.1979 r., od dnia 15.04.1982 r. do dnia 30.06.1984 r. od dnia 01.07.1984 r. do dnia 31.08.1985 r. od dnia 01.09.1985 r. do dnia 31.01.1986 r. i od dnia 01.02.1986 r. do dnia 31.12.1998 r.

Reasumując powyższe Sąd Okręgowy uznał, iż odwołujący spełnił ostatni z warunków przewidzianych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a mianowicie wykazał posiadanie ponad 15 - letniego stażu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Dlatego też Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc oraz cyt. przepisów prawa materialnego zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W. F. prawo do emerytury przy obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych poczynając od dnia (...) r. tj., od dnia ukończenia wieku uprawniającego do uzyskania prawa do świadczenia.

O objętych punktem 2 sentencji wyroku kosztach zastępstwa procesowego, Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o zasadę odpowiedzialności stron za wynik postępowania na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1668 ze zm.).

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł pozwany organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O..

Zaskarżając wyrok w całości apelujący organ rentowy wskazał, iż w jego ocenie doszło do następujących naruszeń:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazywał, iż w jego ocenie zgromadzony materiał dowodowy jednoznacznie wskazywał, iż w kwestionowanych okresach pracy tj.: od 01.07.1984 r. do 31.08.1985 r., od 01.09.1985 r. do 31.01.1986 r. i od 01.02.1986 r. do 31.12.1998 r. odwołujący nadzorował pracę różnych brygadach, tj. takich, które pracowały w szczególnych warunkach, ale i takich, które nie pracowały w szczególnych warunkach (kładzenie instalacji wodno – kanalizacyjnej wewnątrz budynków), co jednoznacznie świadczy o tym, iż odwołujący będąc majstrom i kierownikiem nie wykonywał nadzoru tylko nad pracownikami wykonującymi prace w szczególnych warunkach.

Ponadto w ocenie organu rentowego Sąd Okręgowy niezasadnie w trakcie postępowania dowodowego nie badał okresów już uznanych w decyzji z dnia 06.04.2017 r., gdy tymczasem należało zakwestionować również i te okresy, tj. okres od 01.09.1972 r. do 23.10.1979 r. i od 15.04.1982r. do 30.06.1984 r. (9 lat, 4 miesiące i 9 dni).

Mając powyższe zarzuty na uwadze apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W odpowiedzi na apelację W. F., reprezentowany przez fachowego pełnomocnika wnosił o jej oddalenie oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż prawidłowo Sąd Okręgowy wskazał na okoliczności bezsporne w sprawie, to jest to, że odwołujący spełnia następujące wymogi określone w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 z późn. zm. – dalej ustawa emerytalna) warunkujących przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia emerytalnego, tj. osiągnął wiek emerytalny przewidziany w art. 32 cytowanej ustawy ((...) r. ukończył (...) lat), posiada na dzień 1.01.1999 r. wymagany okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 cytowanej ustawy, tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn (staż odwołującego wynosił 26 lat, 9 dni okresów składkowych oraz 3 miesiące i 24 dni okresów nieskładkowych) i złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na Otwartym Funduszu Emerytalnym, którego był członkiem, za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa (patrz: art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej).

Warunki przyznania prawa do wcześniejszej emerytury uszczegółowia rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. nr 8, poz. 43 ze zm. – dalej rozporządzenie, albo rozporządzenie z 7 lutego 1983 r.), które zachowuje moc obowiązującą również pod rządami ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W myśl § 2 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Ust. 2 § 2 cyt. rozporządzenia stanowi, iż w/w okresy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach (...). Z kolei zgodnie z § 4 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki - osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia (zgodnie z § 3 cyt. rozporządzenia - 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze powyższe przepisy oraz ustalenia dokonane przez Sąd Okręgowy, wskazać należy, iż właściwie Sąd I instancji zakreślił spór w przedmiotowej sprawie, który ograniczał się do ustalenia, czy odwołujący legitymuje się co najmniej 15 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach i spełnia tym samym wszystkie przesłanki do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury, zgodnie z wskazanymi powyżej przepisami.

Sporny okres pracy odwołującego od 1 lipca 1984 r. do 31 grudnia 1998 r. (14 lat i 6 miesiące), uznany przez Sąd I instancji w całości, jako okres pracy w szczególnych warunkach, a kwestionowany przez organ rentowy, w zasadzie składa się z kilku etapów, tj.: okresu od 01.07.1984 r. do 31.08.1985 r. (odwołujący był zatrudniony na stanowisku majster robót budowlanych), okresu od 01.09.1985 r. do 31.01.1986 r. (odwołujący był zatrudniony na stanowisku kierownik robót instalacyjnych) i okresu od 1.02.1986 r. do 31.12.1998 r. (odwołujący był zatrudniony na stanowisku kierownik robót). Sąd Okręgowy stwierdził, iż powyższe okresy pracy odwołującego należy zaliczyć do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych i zakwalifikować ją do pracy ujętej w wykazie A Dział XIV poz. 24 rozporządzenia z 1983 r. – t.j. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz na dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie wykonywanej przy pracach podstawowych monterów instalacji sanitarnych i grzewczych.

Zdaniem apelującego powyższe zaliczenie jest błędne, albowiem odwołujący W. F. w tym czasie nie sprawował nadzoru tylko i wyłącznie nad pracownikami wykonującymi pracę w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż pracownicy nad którymi sprawował nadzór (w ramach nadzorowanej brygady remontowej) nie zawsze wykonywali prace w warunkach szczególnych.

W tym miejscu wskazać należy, iż w apelacji organ rentowy kwestionował także zaliczony już w skarżonej decyzji, jako okres pracy w warunkach szczególnych - okres zatrudniania odwołującego od 01.09.1972 r. do 30.06.1984 r. (9 lat, 4 miesiące i 9 dni). Zdaniem apelującego Sąd Okręgowy powinien okres ten także zweryfikować w prowadzonym przez siebie postępowaniu sądowym. Sąd Apelacyjny wskazuje jednak, iż zarzut ten jest nie tylko spóźniony, ale i bezpodstawny. Sąd Okręgowy nie miał bowiem w obowiązku weryfikowania ustaleń dokonanych przez organ rentowy w sytuacji, gdy w toku prowadzonego postępowania sądowego żadna ze stron nigdy nie kwestionowała prawidłowości dokonanego zaliczenia.

Przechodząc zaś do rozważania zasadności pierwszego z zarzutów organu rentowego, wskazać należy, że wprawdzie nazwa stanowiska pracy odwołującego w ciągu całego okresu spornego ulegała zmianie, co do zasady w zasadzie w każdym z tych okresów odwołujący miał tożsamy zakres obowiązków, albowiem sprawował nadzór nad pracownikami pracującymi w brygadzie remontowej zajmującej się montowaniem instalacji sanitarnych i grzewczych na budowach, na które był kierowany. Z uwagi na powyższe w sprawie należało się zastanowić, czy praca wykonywana przez odwołującego była pracą w warunkach szczególnych określoną w wykazie A, Dział XIV „Prace różne”, poz. 24 - kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Przypomnieć należy, że pracodawca wystawił odwołującemu świadectwo pracy warunkach szczególnych z którego wynika, iż W. F. w okresie zatrudnienia od 01.09.1972 r. do 31.12.1998 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych wymienioną w rozporządzeniu z 1983 r. w wykazie A Dział V poz. 1 - Roboty wodno-kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach stanowisko nr 6 według załącznika Nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. t.j. monter instalacji sanitarnych i grzewczych i to w okresie 01.09.1972-23.10.1979 i 15.04.1982-30.06.1984 oraz w wykazie A Dział XIV poz. 24 – t.j. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz na dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie i to w okresie 01.07.1984-31.08.1985, 01.09.1985-31.01.1986 i 01.02.1986-31.12.1998 r.

Apelujący organ rentowy w apelacji wskazywał, iż błędnie Sąd I instancji ocenił zgromadzony materiał dowodowy i tym samym uznał, iż w spornym okresie odwołujący wykonywał pracę w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W szczególności organ rentowy wskazywał, iż odwołujący nadzorował prace brygad, w których pracownicy nie wykonywali tylko i wyłącznie prac w warunkach szczególnych, albowiem pracownicy brygad podległych odwołującemu poza pracami na zewnątrz budynków pracowali również wewnątrz budynku, kładąc w budynkach instalacje wodno-kanalizacyjną, czyli nie wykonywali pracy w warunkach szczególnych, gdyż praca montera instalacji wodno - kanalizacyjnych jest zaliczana do takich prac tylko wtedy, gdy praca ta jest wykonywana w głębokich wykopach (w wykopie o głębokości co najmniej 1,5 m).

Sąd Apelacyjny, po przeanalizowaniu treści zgromadzonego materiału dowodowego i zarzutów podniesionych w apelacji stwierdza, iż w pełni zgadza się ze stanowiskiem Sądu I instancji. Ocena zgromadzonego materiału dowodowego – zarówno zeznania świadków, odwołującego, jak i ocena zgromadzonych dokumentów nie naruszała – wbrew stanowisku organu rentowego – zasady swobodnej oceny dowodów wynikającej z treści art. 233 § 1 k.p.c. Wszystkie ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji znalazły swoje oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym. Sąd Apelacyjny wskazuje tym samym, że w pełni podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne. Sąd pierwszej instancji właściwie skoncentrował materiał dowodowy, który ocenił na podstawie jego wszechstronnego rozważenia. Wszechstronnego, a więc polegającego na rzetelnej, bezstronnej ocenie wyników postępowania i ich prawidłowej interpretacji, przy uwzględnieniu zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Dokonując tej oceny Sąd Okręgowy w żadnej mierze nie przekroczył zatem granicy

swobodnej oceny dowodów w rozumieniu art. 233 § 1 k.p.c. Oznacza to, że podnoszony przez apelujący organ rentowy zarzut kwestionujący prawidłowość ustaleń dokonanych przez Sąd I instancji jest niezasadny.

Zważyć należy, iż funkcją przywołanego pkt 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. jest zapewnienie pracownikom sprawującym dozór nad pracownikami wykonującymi pracę w warunkach szkodliwych analogicznych praw do wcześniejszej emerytury, co samym pracownikom wykonującym pracę w warunkach szczególnych na stanowiskach określonych w wykazie. Nie ma bowiem w orzecznictwie wątpliwości, że osoba nadzorująca, mimo że nie wykonuje bezpośrednio pracy fizycznej, to jednak przebywając na oddziale (wydziale), na którym warunki pracy ujemnie wpływają na organizm człowieka, co oznacza, że jest w podobny sposób narażona na negatywne skutki świadczonej pracy. Powyższy przepis pozwala zatem zakwalifikować do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach pracę wykonywaną w ww. nadzorze, gdy jest ona wykonywana na wydziałach lub oddziałach zakładu pracy, w których jako podstawowe są wykonywane prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A.

Mając na uwadze zarzut podnoszony przez apelujący organ rentowy znalazło się w przedmiotowej sprawie zastanowić jakie prace w brygadach nadzorowanych przez odwołującego w całym okresie spornym, były wykonywane, jako podstawowe i czy należały one do prac w warunkach szczególnych. Praca zatrudnionych przy dozorze może być bowiem uznana, jako wykonywana w szczególnych warunkach jedynie wówczas, gdy między profilem oddziału (wydziału, czy brygady) a pracami wskazanymi w rozporządzeniu istnieje relacja o kwalifikowanym charakterze. Nie wystarczy zatem wykazać, że niektórzy pracownicy wchodzący w skład zespołu wykonywali prace w szczególnych warunkach, ważne jest, czy dla osiągnięcia celu postawionego oddziałowi (wydziałowi, brygadzie) konieczne było wykonywanie prac wymienionych w rozporządzeniu. W tym ujęciu termin "podstawowe prace" koncentruje uwagę nie na zbiorowości pracowników, ale na funkcji przypisanej wyodrębnionej strukturze. Ważne przede wszystkim jest zatem to, czy in gremio wykonywane przez nadzorowanych pracowników prace miały charakter "podstawowy" w rozumieniu przywołanego rozporządzenia.

Przepis nie uzależnia spełnienia przesłanki nadzoru, jako zaliczonej do tej kategorii od wymogu, aby wszystkie prace podległych pracowników były pracami wymienionymi w wykazie A. Jednak samo pozytywne stwierdzenie, że nadzorowani pracownicy, jako podstawowe wykonywali prace wymienione w wykazie, pozwala na ocenę, czy określona kontrola bądź dozór nad tymi pracownikami stanowiła pracę w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2008 r., I UK 111/08, Lex nr 741095).

Przypomnieć należy, iż Sąd Okręgowy ustalił, że odwołujący w całym okresie spornym - bez względu na nazwę zajmowanego stanowiska - wykonywał te same obowiązki polegające na sprawowaniu nadzoru nad brygadami zajmującymi się na terenie danej budowy wykonaniem sieci wodno - kanalizacyjnej (sieci kanalizacyjnej, sanitarnej, deszczowej wodociągowej), ale i także gazowej i grzewczej. Co więcej, zważyć należy, iż odwołujący nie tylko sprawował w spornym okresie funkcje nadzorcze, ale przez większość czasu równolegle pracował, tak jak pracownicy zatrudnieni w danej brygadzie. Odwołujący wchodził w skład brygady zajmującej się budową instalacji wodno-kanalizacyjnej, sieci ciepłowniczej, izolacji termicznej - w zależności od etapu danej budowy. Brygada instalacji wodno-kanalizacyjnej wykonywała wykopy głębsze (2- 4 metry), jak i płytsze, co było uzależnione od odległości wykopu od głównej sieci. W tych wykopach układała sieci kanalizacyjne, sanitarne, deszczowe, wodociągowe oraz robiła przyłącza do danego budynku i ostatecznie wykonywała podsypki piaskowe, jak i zasypywała położone rury. Naturalnym jest, iż niektóre prace w ramach tworzenia sieci wodno - kanalizacyjnej, gazowniczej czy ciepłowniczej poza koniecznymi pracami wykonywanymi na zewnątrz budynków były wykonywane wewnątrz budynku - w trakcie jego stawiania, przy czym z treści zeznań świadków zdaniem Sądu Apelacyjnego wynika, iż zakres tych prac „wewnątrz budynku” był sporadyczny, a główny zakres obowiązków brygady, a później brygad nad którą/którymi nadzór sprawował odwołujący, skupiał się na budowaniu na zewnątrz, poza budynkiem sieci wodno - kanalizacyjnej, gazowniczej czy ciepłowniczej.

Sąd Apelacyjny chciałby w tym miejscu zwrócić uwagę na specyfikę branży, w której odwołujący wykonywał swoje obowiązki nadzorcze, tj. na specyfikę branży budowlanej. Odwołujący w ramach swoich obowiązków, co wynika z zeznań świadków nadzorował proces budowlany sieci wodno - kanalizacyjnej, sieci ciepłowniczej, izolacji termicznej. Świadczy to o tym, iż w zależności od etapu budowy różne były tzw. prace podstawowe wykonywane przez brygadę

nadzorowaną przez odwołującego, stąd bardzo trudno jest dokładnie określić w jakim czasie, jaka brygada wykonywała swoje obowiązki na zewnątrz budynku a w jakim wewnątrz. Można było jednak, i zostało to wykazane w toku postępowania dowodowego, ustalić, iż większość prac nadzorowanych i fizycznie sprawowanych przez odwołującego wiązała się z budową sieci wodno – kanalizacyjnej w wykopach, a więc pracami, które zostały określone w wykazie A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w Dziale V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych” pod pozycją 1 (roboty wodno kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach).

Z kolei mając na względzie zarzut apelującego, iż odwołujący dodatkowo sprawował nadzór nad pracami nie zakwalifikowanymi jako prace w warunkach szczególnych (w przedmiotowej sprawie wykonywanymi w budynkach), zważyć należy, że w swoich orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazywał, że sprawowanie w ramach zakresu czynności dozoru również nad pracami niewymienionymi w wykazie A, także nie wyłącza zakwalifikowania tego dozoru, jako pracy w szczególnych warunkach. Z brzmienia pkt 24, działu XIV, wykazu A wynika bowiem, że warunkiem zakwalifikowania określonego w nim dozoru i kontroli jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których czynności te są wykonywane, jako podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie A. Jeżeli zatem pracownik wykonuje bezpośrednio czynności dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to objęcie tym dozorem także innych prac wykonywanych na tych oddziałach i wydziałach, a niewymienionych w wykazie A, nie pozbawia czynności dozoru inżynieryjno - technicznego charakteru pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007 r., I UK 111/07, LEX nr 375689).

Mając powyższe rozważania na uwadze, Sąd Apelacyjny stwierdza, że z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, iż w całym okresie spornym do obowiązków odwołującego należał każdorazowo nadzór inżynieryjno-techniczny nad pracami budowy sieci wodno – kanalizacyjnych, sanitarnych, gazowych, grzewczych, a prace związane z budową tych instalacji były wykonywane stale w warunkach szczególnych. Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny nie widział podstaw do kwestionowania ustaleń dokonanych przez Sąd I Instancji, tj. co do tego, że odwołujący w spornym czasie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał prace w warunkach szczególnych określoną w wykazie A, dział XIV, poz. 24 rozporządzenia z dnia 7 stycznia 1983 r., tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz nadzór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

W świetle tych okoliczności należy stwierdzić, iż odwołujący pracował w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, i tym samym należy przyjąć, że W. F. legitymuje się 15-letnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Spełniły się zatem wszystkie przesłanki określone w art. 184 ust 1 ustawy emerytalnej i wbrew zarzutom podniesionym w apelacji nie doszło w sprawie do naruszenia treści powyższego przepisu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja organu rentowego jest bezzasadna i w związku z tym na podstawie art. 385 k.p.c. w punkcie 1 wyroku orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł w punkcie 2 wyroku przy uwzględnieniu treści art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 z późn. zm.).

del. SSO Roman Walewski	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------------	-----------------------	----------------------